

Vlaams
Parlement

vergadering **C159**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 7 maart 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de illegaliteit van export van 'vuile diesel' uit de haven van Antwerpen – 1178 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de schending van de Conventie van Bazel door de uitvoer van 'vuile diesel' naar Afrika – 1218 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Tom Van Grieken aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het stemrecht voor Vlamingen in het buitenland voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement – 1303 (2016-2017)	10
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het beëindigen van intra-Europese bilaterale investeringsakkoorden – 1417 (2016-2017)	15
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de bescherming van de Damse Vaart – 1349 (2016-2017)	19

**VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de illegaliteit van export van 'vuile diesel' uit de haven van Antwerpen
– 1178 (2016-2017)**

**VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de schending van de Conventie van Bazel door de uitvoer van 'vuile diesel' naar Afrika
– 1218 (2016-2017)**

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Minister-president, over de uitvoer van vuile diesel naar Afrika hebben we een debat gehad in dit parlement naar aanleiding van het in september gepubliceerde rapport van Public Eye. Op 24 januari hebben we het daar uitvoerig over gehad in de commissie. We hebben toen vastgesteld dat Zwitserse oliebedrijven zoals Trafigura en Vitol in de havens van Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen diesel en benzine mengen met goedkope en giftige componenten als benzeen en zwavel om afval kwijt te raken en te besparen op raffinage. Deze vuile diesel is volgens Europese normen zwaar vervuild en niet aanvaardbaar voor onze interne markt, maar wordt wel uitgevoerd naar een aantal Afrikaanse landen, met zeer schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid en uiteraard ook het milieu.

Minister-president, in uw antwoord op mijn eerdere vraag om uitleg betreffende de uitvoer van vuile diesel naar Afrika, stelde u: "Voor zover onze informatie strekt, overtreden ze daarmee geen wettelijke bepalingen, waardoor ook het Havenbedrijf, de douane of de overheid niet kunnen optreden." Ook de Nederlandse minister van Buitenlandse Handel, Ploumen, stelde eerder dat de export van hoogzwavelige diesel niet onwettig is, maar noemde het wel 'een grof schandaal'.

Minister-president, op 6 februari is daar verandering in gekomen, want het Center for International Environmental Law (CIEL), heeft in opdracht van de Zwitserse onderzoeksorganisatie Public Eye en Milieudefensie een juridische opinie over de kwestie uitgegeven. Die concludeert nu dat de export van vuile diesel een overtreding is van de Conventie van Bazel over afvalstoffen, van de internationale mensenrechten en van het internationaal gewoonterecht. Volgens de juristen van CIEL zijn België en Nederland daarom nalatig door bedrijven zoals Trafigura en Vitol ongemoeid te laten. Dit spreekt minstens uw stelling dat er niets onwettigs gebeurde, tegen.

De Conventie van Bazel verbiedt de export van afval naar landen die de import zelf verbieden. Dat laatste is van toepassing op de betreffende Afrikaanse landen, want ze zijn partij in de Overeenkomst van Bamako van 1991, die de import van gevaarlijke afvalstoffen verbiedt. De uitvoer van vuile diesel is eveneens een inbreuk op het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. Dit verdrag erkent en beschermt het recht op gezondheid, legt in dit verband internationale verplichtingen met een extraterritoriale reikwijdte op en roept de betrokken partijen op om samen te werken in functie van de progressieve realisatie van mensenrechten.

De extraterritoriale reikwijdte van verplichtingen inzake het respecteren van mensenrechten werd herbevestigd in de Maastricht Principles on the Extraterritorial Obligations of States in the Area of Economic, Social and Cultural Rights – dat

noemen we in het kort de Maastricht Principes. België en Nederland zijn dus – in mensentaal – verplicht om samen te werken met andere staten om het recht op gezondheid te realiseren. Daarnaast formuleren de Maastricht Principes ook de verplichting om het berokkenen van schade te vermijden. Dat de sterk vervuilde brandstoffen die vanuit de Antwerpse haven en ook vanuit Nederland, want ook daar is die discussie volop bezig, naar Afrika vertrekken, aanzienlijke schade berokkenen aan de gezondheid en het milieu, blijkt duidelijk uit de strenge normen die in de EU gelden.

Minister-president, daarom heb ik een aantal opvolgvragen.

U hebt ondertussen ook de juridische opinie van CIEL ontvangen. Onderschrijft u die conclusies? Bevestigt u dat België de Conventie van Bazel schendt en de internationale verplichtingen inzake het respecteren van de mensenrechten niet nakomt door bedrijven als Vitol en Trafigura ongemoeid te laten?

Zult u de wettelijke instrumenten die het rapport van CIEL aanreikt, gebruiken om een einde te maken aan de uitvoer van vuile diesel vanuit de Antwerpse haven? Toen we hierover voor het eerst discussieerden, minister-president, was de teneur van uw antwoord niet ondersteunend. U zei alleen dat we daartoe geen juridische middelen hebben. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is voor u ook heel belangrijk, en ik hoorde dan ook in uw antwoord dat het u ook niet zint, dat het voor u ook niet oké is. Maar u vond ook dat er geen onwettigheid aan het gebeuren was. Nu krijgt u die tools aangereikt. Welke concrete initiatieven zult u nemen in overleg met de andere bevoegde overheden, eventueel ook in overleg met Nederland, om een dergelijke uitvoer onmogelijk te maken?

In uw vorige antwoord zei u dat u hebt geprobeerd om de Antwerpse havenschepen te contacteren. U hebt toen in alle eerlijkheid aan de commissie gezegd dat dit u toen niet gelukt is. Dat apprecieer ik ook. Maar ik hoop dat intussen, naar aanleiding van de opvolgvraag en van het juridisch advies, er wel degelijk overleg heeft plaatsgehad, en dat u hebt besproken met de Antwerpse havenschepen welke acties er moeten worden ondernomen om de verdere uitvoer van die vuile diesel tegen te houden.

Ondertussen heb ik ook een schriftelijke vraag gesteld. Bij het afsluiten van uw antwoord de vorige keer zei u ook dat de installaties ginder niet geschikt zijn om betere diesel te verwerken. Ik heb mij wat geïnformeerd. Blijkbaar klopt dat niet. Kunt u ons daarover wat meer informatie geven? Als dat nu niet kan, lees ik het wel in uw schriftelijke antwoord.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, collega's, mijn vragen liggen in dezelfde lijn. Er zijn een paar zaken die niemand betwist. Minister-president, dat hebt u de vorige keer ook bevestigd. We zijn het erover eens dat die vuile diesel, die onder meer vanuit Antwerpen naar Afrika wordt uitgevoerd, slecht is voor de luchtkwaliteit, en voor de gezondheid daar. We moeten daar dus vanaf geraken. Daarover zijn we het eens. Dat staat vast. Maar nu gaat het debat over het feit dat u de vorige keer hebt gezegd dat we geen enkele rechtsgrond hebben om daar iets aan te doen. Dat was niet alleen uw reactie, maar ook die van uw Nederlandse collega. Daarom heeft de ngo die deze hele zaak aan de kaak heeft gesteld, dit allemaal uitgezocht. Ze hebben een analyse laten maken door het CIEL. Het CIEL zegt dat er internationale rechtsregels zijn waarop u zich kunt baseren om wél op te treden en om ervoor te zorgen dat die export van vuile en vervuilende diesel zou stoppen. Dat is ethisch gezien belangrijk. Zo is het ook omschreven in de Conventie van Bazel: als wij in Europa vinden dat we die diesel niet moeten verbranden omdat dat slecht is voor ons, dan moeten we die diesel

ook niet verkopen en Afrika opzadelen met de afval en met de negatieve gevolgen voor de gezondheid.

Dit is een juridische vraag. Hebt u dat juridische advies gelezen? Bent u het ermee eens of niet? Maar het is tegelijkertijd ook een politieke vraag. Voorafgaand aan dat hele juridische debat is er de vraag of de wil er is om er iets aan te doen als dat zou lukken. Dan krijg je hier sowieso een basis om uw actie op te bouwen want elke conventie zal ongetwijfeld kunnen worden geïnterpreteerd. Of zegt u dat het eigenlijk niet onze verantwoordelijkheid is, dat het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de Afrikaanse landen? Als wij er hier in het Westen geld mee kunnen verdienen, waarom zouden we dat dan laten? Wat is hierin uw politieke positie?

Stel dat het uw politieke wil is om hier iets aan te doen, dan reikt men u nu een juridische basis aan. Hebt u dat bekeken? Gaat u op basis daarvan stappen ondernemen op Vlaams en/of op Europees niveau?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, inderdaad, kort na het beantwoorden van de vraag om uitleg op 24 januari 2017 werd een juridische opinie gepubliceerd door het CIEL. Ik heb uiteraard die opinie laten bestuderen. We hebben haar voorgelegd aan de diensten van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van collega-minister Schauvliege, en ook aan de diensten van Buitenlandse Zaken. Ook Nederlandse juristen hebben zich daarover gebogen. Zij onderschrijven die opinie niet. Vandaag kan er geen rechtstreekse toepassing gemaakt worden van Bazel in deze aangelegenheid. Ik zal u ook zeggen waarom.

Dat betekent niet – zoals ik ook de vorige keer heb gezegd – dat we niet moeten zoeken naar een oplossing. Integendeel. Ik heb gezegd dat wij actief zullen meewerken aan het zoeken naar een oplossing. Dat moet op diverse vlakken gebeuren. Dat kan wettelijk gebeuren, met toepassing van Bazel. Dat kan met andere afspraken met betrekking tot het exporteren van raffinage, en dergelijke meer. Ook daar kom ik op terug. Maar er zal dan ook een overgangperiode nodig zijn omdat nu eenmaal op dit moment gebruik wordt gemaakt van die vervuilende diesel. We zijn het er allemaal over eens dat daaraan op een of andere manier een einde moet kunnen worden gemaakt.

De juristen van LNE en Buitenlandse Zaken, maar ook de Nederlandse juristen, hebben zich gebogen over die opinie. Zij zeggen dat zij fout zit omdat men uitgaat van een rechtstreekse werking van Bazel. Dat is niet zo. Bazel, en ook de andere, Afrikaanse verdragen, zoals dat van Bamako, houden een aantal zaken in.

Ten eerste moet het land, als nationale lidstaat, een product definiëren als gevaarlijk afval en het ten tweede aanmelden als gevaarlijk afval. Volgens het gepubliceerde opiniestuk gaat het om een soort rechtstreekse werking. De Afrikaanse landen hebben een monistisch grondwettelijk stelsel en zijn daardoor gebonden. De tekst van de verdragen is echter helemaal anders. Een product moet als afval worden gedefinieerd en ook aangemeld. De Conventie van Bazel betreft de export van die stoffen, de Conventie van Bamako, het Afrikaanse spiegelbeeld, heeft betrekking op de import, maar bevat eigenlijk dezelfde technieken. Afrikaanse landen moeten onder de Conventie van Bamako aangeven welke de gevaarlijke afvalproducten zijn die ze niet willen en daarvan kennis geven. Men moet iets beschouwen als gevaarlijk afval en dat als dusdanig aanmelden. Dat is het unisono advies van LNE en de Nederlandse juristen.

Op websites kan iedereen de implicaties en toepassing van de Conventie van Bazel terugvinden. Ivoorkust, Congo en Togo hebben wel een nationale definitie

gerapporteerd, maar niet geformuleerd in de termen van de definitie van de Conventie van Bamako. Ofwel vallen de betrokken brandstoffen niet onder de aangemelde definitie – Congo spreekt bijvoorbeeld enkel over elektronisch afval en welbepaalde chemische afvalstoffen –, ofwel moeten ze worden gelezen in de context van artikel 2.1 van de Conventie van Bazel, waarbij afval en dus ook gevaarlijk afval wordt gedefinieerd als iets waar men zich van moet ontdoen. Dat geldt niet voor hoogzwavelige diesel, want dat zijn brandstoffen, specifiek vervaardigd om te worden ingezet als diesel en geen product dat dient om weggegooid te worden. Benin, Kameroen, Gambia, Ghana, Mozambique, Nigeria en Senegal hebben laten weten dat ze geen bijkomende afvalstoffen hebben gereguleerd naast de afvalstoffen die zijn opgelijst in de bijlagen bij de Conventie van Bazel. Ze maakten tot nog toe ook geen melding van een nationale definitie voor gevaarlijk afval.

Ik concludeer. Onder de Conventie van Bazel is er op het ogenblik geen exportverbod op die producten. Onder de Conventie van Bamako is er ook geen importverbod, om de redenen die ik u heb meegedeeld. Niettemin zijn we er allemaal van overtuigd dat we naar oplossingen moeten zoeken. Ik heb de vorige keer al een aantal elementen geformuleerd waar ik werk van wil maken. We hebben intussen niet stilgezeten. We zijn op zoek gegaan naar oplossingen om actief te kunnen meewerken aan een structurele oplossing.

Eerst en vooral ligt het wettelijk in handen van de Afrikaanse landen om tot een verbod te komen. Ze kunnen ofwel zelf kwaliteitsnormen voor hun brandstoffen introduceren, ofwel kunnen ze brandstoffen die niet aan de kwaliteitsnormen voldoen, onder de Conventie van Bazel aanmelden als gevaarlijk afval waarvan de import verboden is. Ik heb al gezegd en herhaal dat we op korte termijn bereid zijn de West-Afrikaanse landen te ondersteunen bij de concrete aanmelding in het kader van de Conventie van Bazel. We kunnen daarbij op Nederlandse steun rekenen. We hebben intens contact met Nederland, waar de zaak ook aan de orde is. Er is intens overleg gepleegd en Nederland maakt dezelfde juridische analyse als onze eigen diensten, maar we zijn het ook eens over een gezamenlijke verdere aanpak. Onze vertegenwoordiger in Den Haag zorgt voor de nodige contacten om te komen tot een gecoördineerde en in overleg tot stand gekomen aanpak.

Een eerste stap in de opvolging ligt in het feit dat Vlaanderen en Nederland dit dossier op Europees niveau naar voren hebben geschoven in de voorbereiding van de eerstvolgende Conference of the parties to the Basel Convention. Eind april heeft deze tweejaarlijkse Conference of the parties plaats in Genève, en dat is een uniek moment om onze mening, ons advies te formuleren en onze begeleiding aan te bieden aan de Afrikaanse landen om het kennisgevingsproces tot een goed einde te brengen. Namens Vlaanderen zal OVAM aan de Conference of the parties deelnemen. De Nederlandse regering organiseert ook een overleg met de stakeholders, Afrikaanse regeringen en UNEP, het milieuprogramma van de Verenigde Naties, over de aanpak om te komen tot kwaliteitsvollere diesel. Midden dit jaar is er daarover in Den Haag een conferentie gepland. Ook wij zullen daaraan meewerken, de afspraken zijn gemaakt. Ik heb mijn diensten de opdracht gegeven eraan deel te nemen, collega Schauvliege zal hetzelfde doen met haar diensten en we zullen ook de Haven van Antwerpen aanbevelen daar aanwezig te zijn.

Welke oplossing er ook uit de bus komt, een transitieperiode, een stapsgewijze aanpak zal nodig zijn. Volgens de bronnen van mevrouw Turan zijn de raffinagecapaciteiten in de Afrikaanse landen wel van aard om de problemen te kunnen aanpakken, onze deskundigen zeggen dat dat niet zo is, dat een upgrade nodig is. Ik ben geen expert, maar als een upgrade nodig is, dan zal dat investeringen vergen. Vorige keer heb ik al gezegd dat, indien de Afrikaanse landen zelf willen

raffineren tot zuivere diesel, het goed zou zijn dat Europa steun verleent om de installaties te upgraden. Een andere oplossing bestaat erin dat er van hieruit andere diesel, die aan onze normen beantwoordt, wordt uitgevoerd. We kunnen dus de huidige diesel blijven exporteren en ter plekke omzetten naar hoogwaardige diesel of van hieruit zuivere diesel exporteren.

Ik wil er nog bij zeggen dat dit hoe dan ook – en ook dit zal moeten worden besproken op die conferenties – een prijsgevolg heeft. Dit zal een prijsaspect zijn en zou dus het best tot stand komen in onderling overleg met die landen en wat mij betreft ook met de Europese Unie. We moeten vermijden dat er een substitutie tot stand komt en dat er bijvoorbeeld Indische diesel zal worden ingevoerd die nog veel vervuilerder is. En dat wij dan zeggen: 'Oké, wij hebben onze zaken op orde gesteld, want bij ons wordt er geen meer uitgevoerd', terwijl de problemen in die landen dezelfde blijven.

Het is belangrijk dat we niet unilateraal tot een maatregel overgaan, wat nu trouwens niet zou kunnen leiden tot een exportverbod hier, maar dat we zoeken naar een gedragen, ondersteunde oplossing. Ik denk dat er twee mogelijkheden zijn. Ten eerste is er de wettelijke basis, die door die landen kan worden gecreëerd. Het volstaat die definities te formuleren, iets te bestempelen als gevaarlijk afval en daar ook kennis van te geven. Maar daarmee is het probleem niet opgelost. Daarmee hebben die landen ter plekke niet de diesel waarvan wij vinden dat die om gezondheidsredenen en redenen van leefmilieu daar zou moeten worden gebruikt. Je kunt dan zeggen: 'We voeren vanaf nu andere diesel uit. Dat zal een prijseffect hebben.' Of we zorgen ervoor dat er daar meer kan worden geraffineerd met, naar onze mensen zeggen, een noodzakelijke ombouw van de installaties die daar tot nu toe worden gebruikt. En liefst zorgen we er dan voor dat dit leidt tot een structurele oplossing, zodat er geen substitutie komt door andere producten vanuit andere landen of uit andere contacten.

Er is geregeld contact geweest tussen mijn diensten en de haven van Antwerpen in verband met dit dossier. Onze juridische conclusies worden gedeeld door de haven van Antwerpen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoorden. Ik neem er nota van dat de juridische diensten van de Vlaamse overheid de juridische visie van CIEL niet delen. Dat wordt blijkbaar ook ondersteund door de Nederlanders. Ik vind het spijtig, maar als het zo is, dan is het zo. Ik had liever nu ook een juridisch instrument in handen gehad om daar sneller tegen op te treden. Ik zie die wil ook bij u. Maar het is nu eenmaal wat het is.

De concrete acties die u ondertussen hebt opgesomd, lijken mij redelijk. Gelukkig is er eind april de Conventie van Bazel, waar dit punt hoog op de agenda kan worden geplaatst, zodat er eventueel een juridisch kader kan worden gecreëerd voor de toekomst. U zult dat voorleggen. Zal dat een voorstel samen met Nederland zijn? Of zullen we dat vanuit Vlaanderen of België doen? Dat lijkt mij heel belangrijk om op die Conventie van Bazel tot concrete definiëringen te kunnen komen, zodat de export aan banden kan worden gelegd.

U hebt het over begeleiding wat betreft de kennisgevingsprocedures voor de Afrikaanse landen. Waaraan denkt u dan concreet? Hoe wilt u dat concreet invullen?

Ik vind het heel positief dat er in UNEP een conferentie komt waar deze problematiek op de agenda zal staan. U zegt dat er nu een transitieperiode is. Ik ben daar niet blij mee. Ik neem echter aan dat alles tijd nodig heeft. Ik zou gewoon willen insisteren om die transitieperiode zo kort mogelijk te houden. De acties die u hebt opgesomd, lijken mij de timing te bepalen om de termijn van die transitieperiode te regelen.

U zegt dat u contact hebt gehad met de bedrijven in de Antwerpse haven en dat die deze juridische stelling delen. Maar ik had van uw contacten met de haven van Antwerpen eerder verwacht dat ze ook mee acties zouden ondernemen. U hebt een opsomming gemaakt van de acties die u zult nemen om iets te doen aan die problematiek. Hebt u het gevoel dat ze er vanuit het havenbedrijf zelf ook iets aan willen doen? Of zullen ze het volledig overlaten aan u en aan het Vlaamse niveau om dat verder op te nemen?

U zegt dat er vanuit UNEP een conferentie zal komen met verschillende stakeholders. Ik heb daarbij een vraag. De bedrijven die ik in dezen specifiek heb opgenoemd, zijn ook belangrijke bedrijven in de Antwerpse haven. Hebben we ook met die bedrijven al gesprekken opgestart om die vermengingen te verminderen, om met duurzamere oplossingen mee te werken? Indien nodig kunnen we ze ook begeleiden naar bepaalde subsidiekanalen en innoverende middelen die we vanuit Vlaanderen hebben om duurzamere producten af te leveren. Kunt u die bedrijven contacteren om daarmee in overleg te gaan en duidelijk aan te geven dat dit een werkwijze is, een uitvoer die niet goed is voor de gezondheid, niet goed voor het milieu hier, maar ook niet daar? Het belangt ook ons aan. Er moet een andere aanpak komen. Mijn vraag is ook: hoe kunnen wij die bedrijven, ook al komen ze uit andere Europese landen, hier in Vlaanderen begeleiden om af te stappen van die vuile diesel?

Minister-president, ik heb een schriftelijke vraag gesteld over die installaties. Dan kunt u daar meer specifiek op antwoorden. Zij zeggen mij iets, u zegt iets anders. Ik weet niet welke van de twee zwaarder doorweegt. Ik zal zien wat er in dat schriftelijk antwoord staat en wat we kunnen doen om ook die vervuilende installaties in Afrika op termijn aan te pakken, eventueel door het geven van ontwikkelingshulp of andere infrastructurele hulp.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, er zijn drie elementen uit uw antwoord die ik zeer belangrijk en zeer goed vind. Ten eerste, dat er wordt samengewerkt met de Afrikaanse landen, om te zien hoe we samen tot een oplossing kunnen komen. Ten tweede, dat er wordt samengewerkt met Nederland en dat we ons dus niet in een soort concurrentie tussen Rotterdam, Amsterdam en Antwerpen laten zetten. Ten derde, dat er wordt gekeken binnen het internationale gerechtelijke kader, met name de Conventie van Bazel en het United Nations Environment Programme, om het kader helder en voor iedereen gelijk te krijgen. Dat vind ik allemaal goed.

Er zijn twee dingen waarbij ik meer vraagtekens heb. Eén, – en het is al gezegd – ik denk dat de havens en in onderlinge samenwerking, Rotterdam, Amsterdam en Antwerpen, meer kunnen doen en al directer kunnen proberen de situatie – bij wijze van spreken – op de werkvloer te veranderen en verbeteren.

Bij het argument dat er geen verschuiving mag komen, heb ik altijd een dubbel gevoel. Als wij geen vervuilende diesel gaan uitvoeren naar Afrika, en vanuit India gaan ze diezelfde of nog slechtere diesel uitvoeren, dan is de gezondheid van de Afrikaan daar niet mee geholpen en is het milieu daar niet bij geholpen. Dat klopt wel, maar je kunt dat argument ook lezen als: zolang Afrika vuile diesel invoert, willen wij daar ons graantje van meepikken. In die zin denk ik dat onze morele grond iets hoger mag zijn dan dat. En dat hangt samen met het feit dat ik denk dat de havens daar actiever in kunnen zijn.

Ik heb een bijkomende vraag. U hebt een duidelijk engagement uitgesproken – en dat heb ik geapprecieerd – over de samenwerking met de Afrikaanse landen. Is daar al contact geweest? Wat is hun positie? In hoeverre gaan zij inderdaad die aanmelding doen binnen de Conventie van Bazel? Gaan ze hun eigen

regelgeving veranderen? We weten van een paar landen dat ze dat van plan zijn. Is er zicht op een timing?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister-president, wij gaan steeds meer fossiele brandstoffen verbruiken. We gaan misschien tot 100 miljoen barrels per dag komen. En dus is er veel meer gelegenheid om zaken toe te voegen aan die fossiele brandstof.

Wat mij getroffen heeft in uw antwoord, is: is er geen gemeenschappelijke actie mogelijk op het niveau van de Europese Unie? Wij hebben een aantal ondertekeningen die internationaal en grensoverschrijdend zijn van de Europese Unie. Wij hebben ook het akkoord – dat hoop ik althans – tussen de grote havens, zoals Rotterdam en Antwerpen. Maar is daar een gemeenschappelijke actie, waar Vlaanderen misschien het initiatief kan nemen, om dat steviger, ruimer te maken, zwaarder als impact te krijgen door een Europese actie?

Ik deel een beetje wat collega Vanbesien zegt: als we alleen maar niet durven op te treden omdat anderen het in onze plaats zouden doen – dat geldt voor wapenverkoop, dat geldt voor alles. We kunnen toch met een Europese impact krachtadiger ageren op zij die substituten zouden doen, mochten wij te streng zijn geworden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Turan, op de techniciteit van de capaciteit van die installaties ga ik nu niet in. Ik laat dat beantwoorden door de specialisten van collega Schauvliege. Ik kan daar geen oordeel over uitspreken. Ik weet ook niet wie daarin gelijk of ongelijk heeft. Wat ik wel weet, is wat ik daarstraks gezegd heb. Je kunt niet van vandaag op morgen zeggen: dit zal ten einde komen. Je moet daar een gecoördineerde actie voor hebben. Daarom denk ik dat het goed is dat we dat nu gaan aanpakken, zowel in Genève als in Den Haag.

Welke rol kunnen wij spelen in de ondersteuning van die Afrikaanse landen? Dit is een hoogtechnische aangelegenheid, die definitie van die producten. In zoverre zij een beroep willen doen op onze specialisten van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) om die definitie te maken van wat gevaarlijk afval is en de kennisgeving daarvan, denk ik dat wij in het licht van ons buitenlands samenwerkingsbeleid daar zeer graag op ingaan en dat aanbod ook kunnen doen: we kunnen hen daarbij helpen in de mate dat ze niet over de nodige kennis en knowhow zouden beschikken.

Wat betreft het kort houden van de transitie, ben ik het met u eens. We moeten dat absoluut niet langer laten duren dan nodig, maar ik herhaal dat ik hoop dat we tot een structurele oplossing kunnen komen. De Europese Commissie, collega De Croo, zal aanwezig zijn in Genève. Ze is nog niet aanwezig gemeld in Den Haag, daar komt UNEP. Maar ik denk dat het goed is dat we vragen dat de Europese Commissie ook in Den Haag aanwezig zou zijn, ook al is het zo dat zelfs een eendrachtig optreden van de Europese Unie niet volstaat om hier een einde aan te maken. Er zijn nog andere producenten en leveranciers daarvan. Het is absoluut niet zo, collega Vanbesien, dat mensen hier zeggen: 'Laat ons daar nog een graantje van meepikken.' Ook de haven van Antwerpen zit volledig op die lijn, maar we moeten komen tot een structurele oplossing. Hier speelt geen enkele mercantiele overweging in mee. We willen tot een oplossing komen die duurzaam is.

Met bedrijven zelf hebben mijn diensten daaromtrent nog niet rechtstreeks gesproken, maar het is duidelijk dat we een momentum moeten creëren om te

zeggen: nu is het zaak om tot die hele omslag te komen, om daar een einde aan te maken, op de mogelijke manieren die ik u heb geschetst.

We willen samenwerken met die Afrikaanse landen. Daar is het niet zo technisch-juridisch moeilijk, denk ik, om te komen tot een definitie in het kader van artikel 3 van het Verdrag van Bazel, ook om die kennisgeving te doen, maar daarmee is de zaak ter plekke nog niet opgelost. Die landen zullen natuurlijk nog altijd brandstoffen blijven vragen. Dus alles hangt dan af van: als daar van vandaag op morgen andere verwerkingsvoorwaarden gesteld worden, voldoen die installaties daaraan? Zo niet, gaan ze dan duurdere import doen van duurdere diesel? Ook daar zal misschien met de Europese Commissie een afspraak moeten worden gemaakt om eventueel in een transitieperiode te zorgen voor een ondersteuning. Ik heb geen idee van die prijzen, maar wat men mij wel zegt, is dat die diesel die zoveel minder partikeltjes bevat, natuurlijk veel duurder is dan de diesel die daar nu ingevoerd wordt. Dat lijkt mij ook tamelijk evident.

We werken inderdaad ook samen met Nederland. Ik denk dat dat een goede zaak is. De twee grote betrokken havens zijn dan meteen ook betrokken. Zoals ik zei, zal UNEP erbij zijn. Wat mij betreft, moeten we er ook toe kunnen komen dat de Europese Commissie zelf ook aanwezig is. Maar eigenlijk ook met UNEP daarbij moeten we kunnen komen tot een structurele oplossing, zodat er op wereldschaal geen andere nepoplossingen tot stand komen. Op het moment dat die Afrikaanse landen Bazel ook toepassen, die producten definiëren als gevaarlijk afval, die kennisgeving ook doen, is de zaak wettelijk-juridisch gesloten en kunnen andere landen ook niet meer invoeren. Alleen moeten we zien dat we hun voldoende bijstand geven om verder te kunnen voorzien in bevoorrading, in brandstof die wel beantwoordt aan onze hogere normen.

Een rechtstreeks gesprek met de Afrikaanse landen heb ik nog niet gehad. Nederland coördineert en neemt het initiatief. Het is goed dat we met hen samenwerken en dat we niet dubbelop werken. We zitten daar volledig op dezelfde lijn. Onze diensten en specialisten zullen betrokken zijn bij die bijeenkomsten.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Hebt u contact gehad met die bedrijven? *(Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois)*

Ik was even afgeleid. Ik lees het dan wel in het verslag.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Van Grieken aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het stemrecht voor Vlamingen in het buitenland voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement – 1303 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zal kort de geschiedenis schetsen.

Minister-president, op de vergadering van het Overlegcomité van 24 juni 2015 hebt u aan de Federale Regering gevraagd werk te maken van het stemrecht voor Belgen in het buitenland voor de deelstaatparlementen. Op donderdag 9 februari stond er een ontwerp van bijzondere wet van de ministers Jambon en

Reynders op de agenda van de Kamer waarin onder meer een noodzakelijke nieuwe definitie werd gegeven van hoedanigheid van kiezer van de deelstaten. In het ontwerp werd ook het stemrecht geregeld van Vlamingen in het buitenland die willen stemmen voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement.

De Federale Regering wilde om dit toe te laten de bijzondere wet van 8 augustus 1980 wijzigen. Zoals dat gaat met bijzondere wetten, is er een bijzondere wetswijziging nodig en is er een meerderheid nodig binnen elke taalgroep. Wonder boven wonder waren de Franstaligen het er niet mee eens. De regering heeft ook geen meerderheid langs Franstalige kant. Na een lang debat in de Kamer werd het ontwerp ingetrokken.

De kwestie regelen in een Belgische context – wat het parcours is van de grootste meerderheidspartijen binnen deze regering – draaide uit op een 'njet'. Surprise, surprise. Zou het niet logisch zijn, conform de institutionele hervormingen, dat Vlaanderen zelf ter zake zou kunnen beschikken over constitutionele autonomie om de kwestie van het stemrecht van Vlamingen in het buitenland voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement naar eigen inzichten te regelen?

De vijf Vlaamse resoluties van 1999 spraken zich reeds uit pro constitutionele autonomie. Zelfs in een flauwe Octopusnota van 2008 werd gepleit voor een uitbreiding van de deelstaten om de verkiezingen van de eigen instellingen te regelen.

In een recenter verleden, tijdens de vorige legislatuur, pleitte u ervoor om voor de organisatie van het stemrecht van de Vlamingen in het buitenland de constitutionele autonomie te gebruiken. Op 20 juni 2012 hield toenmalig Kamerlid en huidig Vlaams minister Ben Weyts in de Kamer volgend pleidooi: "De logica zou zijn de deelstaten constitutionele autonomie te geven, zodat Vlaanderen en Wallonië, elk voor zich, de organisatie van de eigen verkiezingen in binnen- en buitenland kunnen beslissen. Constitutionele autonomie is een zaak die alle Vlaamse partijen voorstaan." Jan Jambon verweet de Vlaamse partijen van de regering-Di Rupo toen dat ze geen doorbraak forceerden daaromtrent. Toen dit recent in de Kamer werd behandeld, was er een oud-N-VA'er die de N-VA op de korrel nam en vroeg hoe het nu zit. Minister Jambon, die de Vlaamse partijen in het verleden weinig daadkracht verweet, kwam nu af met dit antwoord op zijn oud-partijgenoot: 'Ieder diertje zijn pleziertje.' Naar dat niveau zijn we intussen gezakt als het gaat over het enige voor mij legitieme parlement, het Vlaams Parlement, dat in staat zou kunnen zijn om de eigen verkiezingen te organiseren.

Minister-president, werd door de Federale Regering op enigerlei wijze overleg gepleegd met Vlaanderen betreffende de kwestie van het stemrecht voor Vlamingen in het buitenland voor het Vlaams Parlement? Op welke manier, met wie, en welk standpunt werd daarbij namens Vlaanderen ingenomen? Heeft de Vlaamse Regering inspraak gevraagd in de regeling van deze kwestie? Wat is het standpunt van de regering met betrekking tot het feit dat de Federale Regering de kwestie van het stemrecht van mensen in het buitenland voor deelstaatsparlementen nu op Belgisch niveau wil regelen via een aanpassing van de bijzondere wet, terwijl het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering in het verleden reeds duidelijk standpunt hebben ingenomen pro constitutionele autonomie, dus voor de bevoegdheid om de eigen instellingen te regelen? Zal de Vlaamse Regering – gevolg gevend aan de wil van een grote meerderheid hier – initiatieven nemen om de constitutionele autonomie ter zake op te eisen? Welke initiatieven zullen de Vlaamse Regering en de minister-president in dit verband nemen, zo er geen andere initiatieven genomen worden. Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Van Grieken, zoals u zelf hebt aangetoond, heb ik in deze uitvoering gegeven aan de resolutie van het Vlaams

Parlement. Deze vraagt ons om er bij de Federale Regering op aan te dringen het regionale stemrecht voor Vlamingen in het buitenland met gepaste spoed te regelen en er in het Overlegcomité bij de Federale Regering op aan te dringen om zo spoedig mogelijk het stemrecht voor Vlamingen die in het buitenland wonen, uit te breiden tot de regionale verkiezingen. Ik heb dat ook gedaan. Ik heb het dossier tweemaal op het Overlegcomité gebracht: een keer op 24 juni 2015 en een keer op 28 oktober 2015. Het resultaat van deze bespreking was dat er is afgesproken dat het federale niveau ons op de hoogte zou houden, dat ze de deelstaten zou informeren over de stand van zaken in dit dossier. Dat is niet gebeurd.

Het federale niveau heeft wel een ontwerp van bijzondere wet strekkende tot het verlenen van dat stemrecht, ingediend in de Kamer.

Op het laatste Overlegcomité van 20 februari is erop gewezen dat de Federale Regering de afspraak met betrekking tot het informeren van het Overlegcomité niet is nagekomen. En intussen ontvingen wij een uitnodiging voor een informatievergadering over dit dossier op 10 maart.

Er was, zoals u weet, een ontwerp van bijzondere wet ingediend door de Federale Regering. Dat is op 3 februari in de bevoegde commissie besproken en op 9 februari in de plenaire vergadering. Maar dit is volgens mijn informatie on hold gezet omdat het ernaar uitzag dat de bijzondere meerderheid die vereist is voor dit ontwerp van wet niet zou worden gehaald.

In tegenstelling tot uw regering, die de resolutie van het Vlaams Parlement nakomt, heb ik vastgesteld, mevrouw Turan, dat uw partij de resolutie die u mee hebt ingediend en goedgekeurd en die eenparig is goedgekeurd door het Vlaams Parlement, niet steunt. Ik lees tot mijn verrassing dat de heer Alain Top zegt dat wij alleen maar bevoegd zijn voor lokale aangelegenheden, dat wij niet betrokken zijn bij Vlamingen in het buitenland enzovoort, en dat het dus geen pas geeft om over te gaan tot het verlenen van stemrecht aan Vlamingen in het buitenland.

Hoe dan ook hoop ik dat het overleg dat wordt gehouden, er eventueel toe kan leiden dat ook aan Franstalige kant – want we hebben die dubbele meerderheid nodig – eventueel mensen kunnen worden overtuigd. En het is correct dat de Federale Regering de informatie die ze had beloofd, niet heeft gegeven. Iedereen weet natuurlijk waarover het gaat: het is een ontwerp van wet en dat strekt ertoe dat stemrecht te verlenen. Zoveel duidelijkheid kun je daar niet bij geven tenzij je er in politieke gesprekken kunt toe komen om andere mensen te overtuigen, wat ik nog altijd hoop.

Mijnheer Van Grieken, voor de rest kan ik heel duidelijk zijn. De resolutie is van 1999 en de Octopusnota van 2008 en daarin wordt inderdaad gesteld dat er een uitbreiding moet komen van de constitutieve autonomie, maar u zult net als ik gelezen hebben in de parlementaire verslagen van de Kamer dat daar ook nu geen bijzondere meerderheid voor voorhanden is. Ik verwijs daarvoor naar de verklaringen van Jan Jambon en de heer Cheron op dat vlak. Dat betekent niet dat de regering die vraag tot constitutieve autonomie zou loslaten maar ook daar is er op dit moment geen bijzondere meerderheid om te komen tot de uitbreiding van de constitutieve autonomie.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Minister-president, ik ben uiteraard een beetje teleurgesteld door uw antwoord. U probeert de aandacht af te leiden door het merkwaardig stemgedrag van de socialisten onder de aandacht te brengen. U zegt dat u erin berust dat we die dubbele meerderheid nodig hebben. U blijft maar denken in die Belgische context. Toen u echter nog parlamentslid was in de

federale Kamer – wanneer u dus gewoon oppositieraadslid bent – was u een vurig pleitbezorger van die constitutieve autonomie. Dan kan het niet snel genoeg gaan en moet Vlaanderen daadkracht tonen. Maar wanneer u de cruciale posten bezet – minister-president van Vlaanderen – wanneer uw partij de minister van Binnenlandse Zaken levert, wanneer Ben Weyts minister is, dezelfde pleitbezorgers van die constitutieve autonomie, blijft u maar in dat verband België verder aanmodderen. U berust in die Belgische standstill.

Misschien toch een tweede poging, al vrees ik dat het vruchteloos zal zijn, met de vraag of u misschien andere initiatieven zou kunnen nemen om vanuit dit Vlaams Parlement een beetje meer haar op uw tanden te tonen en te laten zien dat die Vlaamse leeuw nog kan klauwen. Wanneer u uw parlement serieus neemt, dan is het toch maar de evidentie zelve dat de onderdanen van Vlaanderen kunnen stemmen voor dit parlement. Dat dit nu al zo lang aansleept, is onbegrijpelijk. Dat krijgt u niet alleen aan geen enkele Vlaams-nationalist maar aan geen enkele Vlaming uitgelegd.

De voorzitter: We zijn natuurlijk blij dat men ons vervoegt in de oproep die hier al zo vaak is gebeurd.

De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Mijnheer Van Grieken, ik denk dat u uw pijlen verkeerd richt. Ik sluit me aan bij wat de minister-president heeft gezegd. Het gaat niet zozeer over de constitutieve autonomie, nog los van het feit dat daar ook een aantal wetswijzigingen voor nodig zullen zijn, het gaat vooral over de vraag of dat stemrecht er al dan niet zal doorkomen. Het is volledig geblokkeerd, maar zal hopelijk gedeblokkeerd geraken op het parlementaire niveau. De minister-president heeft zijn inspanningen ter zake goed uitgelegd en blijft die onverdroten voortzetten.

Het is uiteraard dan ook spijtig dat bepaalde partijen er hier een dubbelzinnige houding op nahouden waaronder Groen. De heer Vanbesien ging onmiddellijk akkoord om de resolutie te ondertekenen, maar ik heb de heer Calvo toch al andere zaken horen vertellen. Maar niet het minst het parlementslid van sp.a komt duidelijk te zeggen dat Belgen in het buitenland niet het recht zouden moeten krijgen om te stemmen over zaken die eigenlijk toch wat kerktorenmentaliteitsbegrippen inhouden. Ik betreur dat ten eerste, u moet dat maar eens gaan uitleggen aan de duizenden expats in het buitenland die bezorgd zijn over onderwijs, welzijn en cultuur en die dat mee willen volgen en daar mee een invloed op willen uitoefenen. Nogmaals, ons parlement behandelt hier zaken die op hetzelfde niveau staan als aan de overkant. Ik betreur dan ook ten eerste dat sp.a hier het geweer van schouder verandert naargelang het parlement waarin zij zitten.

Tot slot wil ik erop wijzen dat onze resolutie kamerbreed is ondertekend, ook door Groen en sp.a.

Voorzitter, u hebt net gezegd dat wij het goed vinden dat dit hier nog eens onder de aandacht komt, maar de tijd dringt: nog een kleine twee jaar en de zaak moet geregeld zijn. Ik hoop dat de inspanningen die in het verleden al zijn gebeurd en die worden voortgezet door de minister-president, zullen lonen. We hebben er allemaal baat bij om er via onze partijkanalen op aan te dringen dat dit onverdroten wordt voortgezet.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): We hebben in dit Vlaams Parlement allemaal aan dezelfde kar getrokken. Het parlement heeft dat gedaan en de regering doet dat ook. Ik denk dat het probleem zich daar niet voordoet. Het doet zich ook niet voor op het niveau van de regeringen. Het is duidelijk een kwestie van een parlementaire meerderheid te vinden.

De Federale Regering moet dan extra middelen inzetten om de meerderheid ook te vinden. Het is zeer moeilijk om die van buiten uit te vinden, maar dat moet op dat niveau worden bekeken. Het is niet in de overlegcomités dat je de oppositie in de federale Kamer overtuigt om een ander standpunt in te nemen. Ik wil een oproep doen aan de bevoegde leden van de Federale Regering om hier voor en achter de schermen te zoeken naar een voldoende groot draagvlak, want dat zal de sleutel zijn om tot een goede oplossing te komen.

Ik kan niet anders dan opmerken dat de partijen die altijd pleitten voor het algemeen stemrecht en daar terecht fier op zijn dat we dat hebben bereikt, daar in dit geval minder belang aan hechten. Dat vind ik zeer mysterieus. De verklaringen die daarover zijn gegeven, hebben me allesbehalve overtuigd.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Mijn partij en ik zijn ervan overtuigd dat we het op een dag mogelijk moeten maken voor de Belgen die in het buitenland verblijven, om te stemmen. Dat is des te meer zo omdat het geen nieuwe grondwetsherziening vergt.

Minister-president, ik ben de enige die de zes grondwetsherzieningen heeft gestemd. Waarschijnlijk zal ik de enige blijven. (*Gelach*)

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Croo, dan moet uw tweede leven nog beginnen. Na uw dood gaat u toch naar de Senaat.

Herman De Croo (Open Vld): Voor vele politici is het korte geheugen van de kiezer een redding. Op 23 februari heb ik deelgenomen aan een seminarie in dit parlement. Ik vermoed dat uw collega's en medewerkers dat ook hebben gedaan. Het ging over een boek van Die Keure over de zelfinrichtingsbevoegdheid van de deelstaten. Tot mijn grote verbazing – ik sta niet bekend als een groot fanaat in dat soort zaken – was ik samen met de heer Peumans, die de inleiding verzorgde, het enige parlamentslid van de 124 die twee uur aan een stuk luisterde naar de interessante gedachtewisseling over de zelfinrichtingsbevoegdheid van de deelstaten. Minister-president, ik raad de medewerkers aan die studie te lezen. Ze is vorige week pas verschenen bij Die Keure.

We hebben geen zevende grondwetsherziening nodig. De kiesomschrijvingen in Franstalig en Nederlandstalig België zijn verschillend, ze zijn dezelfde voor de federale Kamer, maar ze zijn verschillend voor de gemeenschaps- en gewestparlementen. Bij ons is dat provinciaal, in het zuiden van het land is het de oude omschrijving gebleven.

Ik wil hierover toch een technische vraag stellen. Wie is de Vlaming in het buitenland die kan deelnemen aan een stemming voor een gewest- en gemeenschapsverkiezing? Is dat gekoppeld aan zijn vroegere domicilie in Vlaanderen? Is het gekoppeld aan een qualitate qua van de keuze die hij of zij mag uitoefenen? Ik heb nog geen antwoord gehoord op deze vragen. Minister-president, ik ben niet verontrust over uw kennis ter zake, maar als u dat voorbereidt, is het niet onbelangrijk dit te weten zodat we daar duidelijkheid over krijgen.

Het is juist: wij moeten de regels toepassen die te onzen gunste zijn, ook wanneer ze voor sommigen onder ons te onzen nadele zijn. Het is dura lex, sed lex.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Croo, ik was bijzonder gecharmeerd door uw tussenkomst. U hebt dit parlement dan toch maar de eer aangedaan om nog voor u naar de Senaat vertrekt, eerst hier uw wijsheden te

komen verspreiden. Het is een prachtig statement van u met een dubbele bodem, zoals zoveel van u uitspraken, dat u na uw overlijden naar de Senaat zult gaan.

Jammer genoeg, maar misschien goed voor u, is het in gebrekkig Nederlands gesteld, zoals altijd in de Kamer. Er staat 'bij gebreke aan', terwijl dat 'bij gebrek aan' of 'bij ontstentenis van' moet zijn. Maar ze blijven volharden in fout Nederlands.

Het is een cascade. Een: de Belgische gemeente waar de persoon ooit was ingeschreven in de bevolkingsregisters. Twee: bij gebreke daaraan, de Belgische gemeente waarin zijn geboorteplaats ligt. Drie: bij gebreke daaraan – ik krijg het bijna niet over mijn lippen – de Belgische gemeente waar de vader of moeder van de persoon in de bevolkingsregisters is ingeschreven of laatst was ingeschreven. Vier: bij gebreke daaraan, de Belgische gemeente waar de echtgenoot of echtgenote, de vorige echtgenoot of echtgenote of de partner in een geregistreerde samenleving is ingeschreven of was ingeschreven in de bevolkingsregisters. Vijf: bij gebreke daaraan, de Belgische gemeente waar een verwant tot de derde graad in het bevolkingsregister is ingeschreven of laatst was ingeschreven of de Belgische gemeente waar een bloedverwant in de opgaande lijn is geboren, is ingeschreven of was ingeschreven in de bevolkingsregisters. Zes: bij gebreke daaraan, de gemeente Brussel. Dan volgt: die personen oefenen hun stemrecht uit, persoonlijk of bij volmacht. Dat is de cascade.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Mijn partijgenoot Kristof Calvo werd vernoemd. Ik heb het even opgezocht, en het is heel duidelijk dat zowel Groen als Ecolo zich bereid hebben getoond mee te werken aan het stemrecht. Met name Stefaan Van Hecke van Groen heeft zich ook nog eens uitgesproken om dat via de constitutieve autonomie te regelen. Dit is voor de duidelijkheid ons standpunt op het federale niveau.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Minister-president, u hebt niet geantwoord op mijn tweede vraag. Ik blijf dus op mijn honger zitten. Ik stel ook vast dat de Groen-volksvertegenwoordigers in de Kamer meer Vlaamse reflex tonen dan sommige N-VA'ers hier, omdat ze in de volle constitutieve autonomie geloven. Dat is iets wat ik nog geen enkele N-VA'er in deze commissie over zijn lippen heb horen krijgen. Ik ben dus teleurgesteld.

De voorzitter: Dit is een beetje persoonlijk en behoort tot het domein van de flexibele interpretatie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het beëindigen van intra-Europese bilaterale investeringsakkoorden – 1417 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Dit is een opvolgvraag, want we hebben het hier enkele maanden over gehad in deze commissie.

Op 18 juni 2015 stuurde de Europese Commissie een communiqué uit waarin de lidstaten worden verzocht om hun intra-EU bilaterale investeringsakkoorden (BIT's)

te beëindigen. Veel van deze bilaterale akkoorden werden in de jaren 90 gesloten met landen die later EU-lidstaten zijn geworden, met het oog op een betere bescherming van investeerders. Nu deze landen tot de interne markt van de Europese Unie behoren, is de bijkomende bescherming niet langer nodig.

Daarnaast zijn de intra-Europese BIT's discriminerend. In overeenstemming met vaste rechtspraak van het Europees Hof van Justitie is dergelijke discriminatie op grond van nationaliteit onverenigbaar met het Europees recht. Ook België heeft een aantal intra-Europese handelsakkoorden afgesloten, zoals de BLEU-akkoorden met Roemenië, Hongarije en Kroatië. Over die BLEU-akkoorden hadden we het enkele weken geleden in de plenaire vergadering.

Drie lidstaten hebben hun intra-EU BIT's al beëindigd: Tsjechië, Ierland en Italië. Op 29 september 2016 zette de Europese Commissie een nieuwe stap in de inbreukprocedures tegen Oostenrijk, Nederland, Roemenië, Slowakije en Zweden. De andere lidstaten, waaronder België, worden gevat in een administratieve dialoog. Ook zij worden gevraagd om hun intra-EU BIT's op te heffen. Enkele collega-lidstaten zijn daar al volop mee bezig. Polen heeft een werkgroep opgericht om hun BIT's tegen het licht te houden en de effecten van een stopzetting te onderzoeken. Ook Denemarken heeft de intentie zijn intra-EU BIT's te beëindigen.

Minister-president, op 20 oktober 2015 bevroeg ik u hierover in deze commissie. Op de vraag of België al een antwoord had bezorgd aan de Europese Commissie, antwoordde u: "De lidstaten hebben aan de Commissie uitstel gevraagd en ook gekregen, precies door de juridische techniciteit van het dossier. Er is dus nog geen antwoord bezorgd."

Daarnaast wachtte u ook nog het juridische advies van uw diensten af alvorens een definitief standpunt in te nemen over het opheffen van de intra-EU BLEU-akkoorden. We zijn inmiddels bijna anderhalf jaar verder.

Minister-president, hebt u inmiddels voldoende juridische informatie ingewonnen om een definitief standpunt te kunnen innemen over het uitdoven van de intra-EU BLEU-akkoorden?

Heeft België na het verleende uitstel aan de Europese Commissie al een antwoord bezorgd in het kader van de administratieve dialoog? Welke input hebt u vanuit Vlaanderen gegeven?

Bent u op de hoogte van het feit dat andere lidstaten inmiddels initiatieven hebben ondernomen om hun intra-EU-akkoorden te beëindigen?

Mijn laatste vraag heb ik toegevoegd naar aanleiding van uw antwoord in de plenaire vergadering net voor het reces. U drukt de laatste tijd dikwijls de wens uit om asymmetrische handelsakkoorden te sluiten omdat dat voor een aantal dossiers verschillende standpunten oplevert, ook met uw collega's van Brussel en Wallonië. U hebt die wens zo dikwijls uitgesproken dat ik mij afvraag wat de standpunten van de verschillende partijen hierover zijn, vooral van de meerderheidspartijen waarmee u beslissingen moet nemen, hier op het Vlaamse niveau, maar ook op federaal niveau. Hebt u dit al besproken met uw collega's van het federale niveau en van andere gewestregeringen? Hoe zijn daar de standpunten? Volgen zij u in uw vraag om in de toekomst asymmetrische handelsakkoorden te sluiten?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Turan, de Europese Commissie wil inderdaad dat we de akkoorden opzeggen, maar zij wil ook dat we daarbij geen uitdovingsperiode zouden aanhouden.

Ons standpunt is ook het Nederlandse standpunt: we hebben er op zich geen probleem mee om de intra-EU-BIT's op te zeggen. Maar wij willen niet in juridische onzekerheid terechtkomen en in nog grotere verschillen binnen de EU. Daarom willen wij zekerheid vooraleer we de intra-EU-BIT's opzeggen en vooraleer we afstand nemen van de 'sunset clause', die inderdaad stelt dat bij opzegging de akkoorden nog een tijd van toepassing zijn. Ik licht straks de initiatieven toe die genomen zijn om te komen tot een uniforme Europese regeling.

Er zijn totaal verschillende uitdovingsperiodes van toepassing in de intra-EU-BIT's. Wij hebben een uitdovingsclausule van 20 jaar. Andere landen hebben er een van 5 of 10 jaar. Dat leidt al tot een verschillende situatie. Onze bedrijven zeggen dat het laatste wat ze willen, is dat er een totaal verschillende regeling ontstaat tussen de lidstaten van de EU. Ik weet dat de Europese Commissie zegt dat je moet komen tot het opzeggen daarvan en dat je iedereen gelijk moet behandelen. Alleen is het zo dat je dan geen uniform en zeker systeem in de plaats daarvan krijgt.

U weet dat ik al eerder heb gepleit voor een codificatie van het acquis ter zake door de Europese Commissie. Er zal dus een 'fasing out' gelden voor de huidige BIT's. Daar lopen de 'sunset clauses' nog. Wat gebeurt er met de lopende arbitragegeschillen? Zal het nieuwe systeem buitenlandse investeerders die een beroep kunnen doen op arbitrage bevoordelen ten aanzien van Europese investeerders in de EU 27 die een beroep wensen te doen op de nieuwe regeling?

Tot slot, ik wil niet dat er juridische onzekerheid ontstaat voor onze bedrijven vooral er kan worden overgegaan tot het nieuwe systeem.

We hebben dat uiteraard intra-Belgisch besproken. Het federale niveau deelt ons standpunt en heeft het bezorgd aan de Europese Commissie. Wij vragen een uniform systeem. Ofwel ga je naar een systeem met bijvoorbeeld bevoegdheid van nationale rechtbanken en beroep bij het Europese Hof van Justitie, ofwel ga je bij het Europese Hof van Justitie naar een kamer, die op uniforme wijze alle mogelijke geschillen voor investeringen behandelt. Dat zijn misschien niet de enige mogelijke systemen, maar we willen voor de EU 27 een uniform systeem dat rechtszekerheid creëert, dat niet leidt tot een periode van onzekerheid na het opzeggen van de huidige BIT's. Tot nu toe hebben we geen antwoord gekregen van de Europese Commissie.

Het gaat hier om belangrijke investeringen. Het gaat in totaal om 9 miljard euro Belgische en vooral Vlaamse investeringen in Oost-Europese landen.

Er zijn ook andere lidstaten die aan de EU hebben gevraagd om initiatieven te nemen. Zo heeft Tsjechië gevraagd om de BIT met België en Luxemburg te herbekijken.

Uw vraag over de asymmetrische handelsakkoorden heb ik twee weken geleden tijdens de plenaire vergadering beantwoord, naar aanleiding van een actuele vraag van de heer Vanlouwe.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Ik begin met het laatste. Dat u dat wilt, weet ik. Maar u hebt niet geantwoord wat het federale niveau daarvan vindt. Is er een officieel overleg geweest met de federale overheid? Wat vinden ze daar van uw vraag om asymmetrische handelsakkoorden? Er is discussie over geweest. U hebt gezegd dat u dat wilt en dat de Vlaamse meerderheidspartijen u hebben gesteund. Dat weet ik. Maar wat vinden de federale overheid en de andere gewestregeringen daarvan? Wat vinden ze daarvan in Wallonië en Brussel? Daarop heb ik geen antwoord gehoord. *(Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois)*

U laat het opzoeken in het verslag? Wel, dat wil ik dan nog wel zien.

U zegt dat u het ermee eens bent dat u juridische informatie moet inwinnen om een definitief standpunt te kunnen innemen. Ook Nederland volgt ons daarin. Ik begrijp uw vraag om een uniform systeem te hebben. Maar als de EU nog niet heeft geantwoord en er zijn al verschillende andere Europese lidstaten overgegaan tot de opzegging, hoe groot is dan nog de kans op een uniforme regeling? Ik zie niet in hoe we hiermee gaan eindigen. Zolang u die uniforme regeling niet hebt, zult u dan geen opzegging doen? Of wel?

En nu gaat u uw antwoord van twee weken geleden voorlezen. Met veel plezier.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Op dat laatste heb ik twee weken geleden omstandig geantwoord. Ik heb toen gezegd dat er een studie wordt besteld over de mogelijkheid om asymmetrische akkoorden te sluiten. (*Opmerkingen van Güler Turan*)

Er is nog geen standpunt ingenomen. Ik heb gezegd dat ik overtuigd ben dat het kan. Ik heb ook herhaaldelijk gezegd dat ik er voorstander van ben. Zowel de heer Magnette als de heer Reynders gaat akkoord om een studie te bestellen over de mogelijkheid. Dat is het eerste wat moet gebeuren om te kunnen komen tot asymmetrische akkoorden, of niet. Dat is de stand van zaken na de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB). Ik heb daar in alle klaarte op geantwoord. Er is nog geen beslissing genomen om daartoe over te gaan. Het was de afspraak om te bestuderen of wat de Vlaamse Regering zegt, ook mogelijk is.

Wat betreft de BIT's herhaal ik dat ik een rechtszeker systeem wil binnen de Europese Commissie. Zal de Europese Commissie daarop ingaan? Ik vind het eigenlijk wel normaal dat je in een eengemaakte vrije markt met handel en investeringen komt tot een uniform systeem van beslechting van geschillen. Ik hoop dat het gezond verstand daarin zegeviert. Nog niet zoveel landen hebben erop aangedrongen om dat op die manier te doen. Ook Tsjechië zit, net als de Belgische federale overheid, op de lijn dat we de Europese Commissie vragen om daarin een initiatief te nemen. Ik zei al dat we zouden kunnen komen tot een gemengd systeem. Naast een rechtbank met beroepsbevoegdheid bij het Europees Hof van Justitie, een speciale kamer daarvoor, of zeggen dat het altijd een bevoegdheid is van het Europese Hof: dat doet er voor mij niet toe. Ik zou heel graag een rechtszekere oplossing hebben voor ons bedrijfsleven. Het gaat over 9 miljard euro hoofdzakelijk Vlaamse investeringen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Ik begrijp de vraag naar rechtszekerheid, vooral omdat er bestaande akkoorden zijn. Met de verschillende akkoorden zijn de termijnen van de 'sunset clause' zo verschillend dat het inderdaad een soep dreigt te worden. Die vraag is nu naar de Europese Commissie gestuurd. Wanneer verwacht u daar een antwoord op?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Daar heb ik nog geen zicht op. Ik zal er intrafederaal op aandringen dat er een herinnering wordt gestuurd, want de brief is natuurlijk door de Federale Regering verstuurd, na onze intrafederale afspraken, en daarop is nog geen antwoord gekomen. Ik kan daarop geen termijn kleven. Ik kan alleen maar vaststellen dat de Europese Commissie altijd binnen zeer korte termijnen een antwoord vraagt. In allerlei procedures moeten we binnen een maand

antwoorden, ook al moeten er soms zeer moeilijke technisch-juridische studies worden gemaakt, maar op onze vraag hebben we nog geen antwoord gekregen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de bescherming van de Damse Vaart – 1349 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, u wilt de Damse Vaart beschermen, en dat vind ik heel goed. Maar toch heb ik daarbij een paar vragen. Belangrijke punten daarbij zijn de kruising van de Damse Vaart met twee andere kanalen en de beschermde landschappen langs de Vaart.

Iedereen kent de Damse Vaart, tussen Brugge en Sluis, en het fantastische landschap dat de populieren langs de Vaart tekenen. Een rij hoge populieren die lekker krom en scheef door de zuidwestenwind het typische beeld van West-Vlaanderen zijn. Er staan er ongeveer vijfduizend. Het gaat dus niet over drie bomen. Het is een behoorlijk indrukwekkend geheel en de bescherming ervan is een beetje verrassend, want er zijn nog niet zoveel beschermde houtkanten, wallen en bomen in ons onroerend erfgoed. Dat gebeurt nu wel, en dat is, minister-president, een heel goede zaak.

Ik heb intussen de documenten op de website van Onroerend Erfgoed gevonden en gelezen, en daardoor weet ik natuurlijk al een beetje wat u zult antwoorden. Er zijn een paar bezwaren ingediend die gaan over de lengte en de volledigheid van de bescherming, over de aangrenzende gebieden enzovoort.

Er zit een beetje venijn in de staart omdat u, net zo goed als ik, natuurlijk weet dat het draait om de twee kanalen die de Damse Vaart kruisen, het Leopoldkanaal en het Schipdonkkanaal, allebei kunstmatige waterwegen. Het ene is niets anders dan het afleidingskanaal dat het water van de Leie naar zee brengt; het andere is de bedding voor het Schipdonkkanaal waarlangs op het gewestplan een reserveringsstrook is aangeduid. Ooit werd namelijk gedroomd van een uitgebreid en zeer groot kanaal waarop drielagige containerbinnenschepen van Zeebrugge naar de Seine-Scheldeverbindingen zouden kunnen varen. De hele reserveringsstrook typeert wellicht het beschermingsbesluit. Dat zal ik straks van u horen.

Historisch zit de kruising van de kanalen als volgt in elkaar. De twee kanalen kruisten de Damse Vaart via wat in de volksmond een 'sifon' heet. Dat is een soort van brug waardoor een kanaal een ander kanaal kruist. Zo eenvoudig kunnen we het uitleggen. De hoogte van het kanaal werd zo gemaakt dat kruisen mogelijk was. Was de sifonconstructie vandaag nog intact, dan zou ze zeker beschermd worden, want ze is in Vlaanderen relatief uniek. In het buitenland zijn er meerdere voorbeelden van, maar in Vlaanderen denk ik is de Damse Vaart het enige voorbeeld. In de Tweede Wereldoorlog is de constructie echter zo beschadigd geraakt, dat er na de oorlog voor werd geopteerd de 'sifons' niet meer te herstellen en de Damse Vaart dus te onderbreken met die twee andere kanalen. Daardoor is er tussen Brugge en Sluis dus geen scheepvaart meer mogelijk. Dat is in zekere zin een tweede Zwinverzanding. De sifons zijn niet hersteld en liggen op de plek waar het kanaal zou moeten worden verbreed, indien dat ooit nodig zou zijn.

In andere commissies hebben we al ettelijke keren gediscussieerd over de zin of onzin van het Schipdonkkanaal. Niemand is tegen de koppeling tussen de haven

van Zeebrugge en andere mobiliteitsassen. Laat daar geen twijfel over bestaan. Maar wellicht zijn er efficiëntere en vooral goedkopere middelen om de haven te verbinden dan door het graven van een nieuw groot kanaal dwars door een landschap – een kanaal dat overigens zelf ook door rijen populieren is gemarkeerd en eigenlijk een verbinding maakt van in Oost-Vlaanderen tot aan de Damse Vaart.

De Damse Vaart en haar beschermde bomen hebben een belangrijke landschapswaarde, maar zijn ook een recreatief-toeristische attractie. Ze trekken heel veel fietsers, hengelaars, watersporters, zwemmers, soms schaatsers aan.

Minister, welke delen van de Damse Vaart genieten bescherming en welke niet? Waarom koos u niet voor een totaalbescherming van de Damse Vaart, inclusief de 'sifons'?

In welke mate wordt het beheer van de oevers met behulp van schapen mee in de bescherming opgenomen? Op twee jaar na werden de oevers altijd begrazen en daardoor hebben ze een specifieke biodiversiteit, die mede door de schapen wordt gegenereerd.

Hoe ver strekt de bescherming met betrekking tot behoud van alle vormen van vegetatie? In bepaalde bezwaren wordt geopperd dat sommige delen niet zijn meegenomen en dat er discussies zijn over het type populieren. U kent dat soort discussies.

Heeft de bescherming gevolgen voor het recreatieve gebruik van de Damse Vaart en haar oevers?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, ik had gehoopt dat u zou beginnen met een citaat van een zeker Bart Caron op Facebook: "Moedige beslissing die meer dan terecht is. Als het goed is, zeg ik het graag." Helaas hebt u het daarnet niet zo sterk verwoord.

Bart Caron (Groen): Hebt u het gelijkt?

Minister-president Geert Bourgeois: Ik zit alleen op Twitter, maar gelukkig heeft de voorzitter mijn aandacht op uw Facebookuitspraak gevestigd.

Voor alle duidelijkheid, er is wel degelijk een definitieve bescherming van de Damse Vaart. De afbakening is uiteraard strookvormig. Ik zal het niet allemaal in detail beschrijven, het plan is als bijlage bij het beschermingsbesluit gevoegd. Op de grondgebieden van Brugge, Damme en Knokke-Heist behoren er ook enkele afzonderlijke percelen toe en enkele nutsgebouwen, onder meer een brugwachtershuisje. De afbakening is gedetailleerd opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Op het breedste deel gaat het over een strook van ongeveer 100 meter. Ter hoogte van de kruising van het Schipdonkanaal en het Leopoldkanaal, in de volksmond de Stinker en de Blinker, bij de zogenaamde 'sifons', op het grondgebied van Oostkerke (Damme), waar de open bedding van de Damse Vaart grotendeels verdwenen is en de oorspronkelijke waterbouwkundige constructies beschadigd en slechts beperkt afleesbaar zijn, is er inderdaad een onderbreking. De sifonconstructie werd bij het begin en nog eens bij het einde van de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd, zodat de oorspronkelijk constructie niet meer bestaat.

Het antwoord op uw tweede vraag is duidelijk. De aanleiding tot het dossier is de voortzetting van de bescherming van het meest waardevolle houtig erfgoed, opgestart in 2009. De focus van de bescherming ligt dan ook op de opgaande

bomenrijen langs de Damse Vaart. Die opgaande kanaalbeplanting ontbreekt nu eenmaal ter hoogte van de kruising van het Schipdonkkanaal en het Leopoldkanaal, de Stinker en de Blinker. De continuïteit van de Damse Vaart is door de vernieling van de bijzondere waterbouwkundige kruising tijdens de Tweede Wereldoorlog wezenlijk gewijzigd en verstoord.

Gelet op de sterk vergraven kanaalstructuur van de Damse Vaart, de ontbrekende populierenrijen en de sterk gehavende waterbouwkundige constructies, is er bij de bescherming niet geopteerd voor een continue beschermingsperimeter en is het weinig verdedigbaar om de kruising als monument te beschermen.

Het inhoudelijke dossier van deze bescherming – u hebt het ondertussen gelezen – bevat een duidelijke beheersvisie. Ik citeer letterlijk: "(...) dat voor de grazige begroeiingen een gericht bermbeheer dient aangehouden te worden waarbij het tijdelijk inzetten van schapenbegrazing met herder wordt aanbevolen, mits voldoende voorzorg voor het vermijden van vraatschade aan de kanaalbeplanting".

Voor de volledigheid vermeld ik ook dat die traditionele schapenbegrazing deel uitmaakt van de volkskundige waarde van de bescherming. U hebt kunnen lezen dat er een hele passage is opgenomen over de volkskundige waarde in het beschermingsbesluit.

In de beheersdoelstellingen van dit beschermingsdossier wordt het behoud van de aanwezige vegetatie beschreven, maar ook wordt een tijdige en verantwoorde vervanging van de houtige vegetatie bepaald.

Hierbij wordt het recent afgeronde bomenbeheersplan met langetermijnplanning van de provincie West-Vlaanderen en Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) als uitgangspunt genomen. Naast de houtige beplantingen, bestaande uit opgaande Canadapopulieren en knotbomen, komen daarin ook de grazige begroeiingen, zijnde de bloemrijke bermen en oeverstroken, aan bod. Dit laatste vegetatieaspect wordt concreet aangestuurd via een monitoring van de botanische kwaliteit, uitgevoerd door de West-Vlaamse Intercommunale in 2015.

Voor het bestand van de oudste opgaande populieren met karakteristieke kromme stammen wordt een uitgesteld vervangprogramma gevolgd waarbij de bomen oud mogen worden. Voor het bestand van de jongere opgaande populieren met rechte stammen wordt een aangepast vervangprogramma gevolgd, waarbij volgens een spreidingsplan vervangen wordt met cultivars met karakteristieke kromme stammen. Diegenen die de Damse Vaart niet kennen, kan ik een echte wandeling daar aanbevelen. Er is een prachtig natuurgebied, aangelegd door Natuurpunt, met de wallen, de versterking, versteviging van Simon Stevin, de grote voorloper van Vauban. U weet, collega's, dat Vauban de mosterd heeft gehaald bij Simon Stevin, die de eerste was om die stervormige verdedigingen op te trekken, toen nog tegen de Spanjolen, om de Spanjaarden buiten te houden.

Nabij de Schellemlen, gelegen aan de Damse Vaart West 3, dient er rekening te worden gehouden met de windvang van de molen. Opgaande bomen en knotbomen mogen daar wel worden verwijderd zonder vervanging.

De vroege vormen van recreatief gebruik, zoals zwemmen en schaatsen, al dan niet collectief georganiseerd, maken inderdaad deel uit van de volkskundige waarde van die bescherming. Deze tradities leven uiteraard door in meer recente toeristisch-recreatieve gebruiksvormen zoals het varen, het hengelen en het fietsen. Het recreatief gebruik van de Damse Vaart wordt ook behandeld in het beschermingsdossier. U hebt de beheersdoelstellingen gezien. Het is wel zo dat bepaalde activiteiten plaatselijk of tijdelijk kunnen worden beperkt om bijvoorbeeld rustverstoring of oeverbetreding te kunnen tegengaan.

De voorzitter: Bent u tevreden, mijnheer Caron?

De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik ben tevreden tot zeer tevreden. Maar ik ben wel wat ontgoocheld, want mijn tweet van 20 februari 14.33 uur luidde: "Als het goed is, zeg ik het graag. Kanaalbeplanting langs Damse Vaart tot beschermd monument." Daarna volgde een link naar het artikel op de website van Knack. Op Facebook drukte ik het sterker uit en zette ik er het woordje 'moedig' voor. Daar heb ik dan wel een karrevracht aan reacties op gekregen, dat ik zo getrouw was aan de meerderheid, minister-president. (*Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois*)

Ik heb helemaal afgedaan in West-Vlaanderen. Nee, dat is niet waar.

Op zich is het een heel positieve zaak dat het gebeurt. Daarover mag geen twijfel bestaan. Het is een delicaat punt. De argumentatie, ook in de motivatie van het besluit, beperkt zich inderdaad tot het feit dat rond de sifons de beschadigingen dusdanig zijn, dat de bomenrijen onderbroken zijn, dat de vaartstructuren eigenlijk veranderd zijn en dat dat op zich niet leidt tot een bescherming als monument.

Een ander idee was geweest: laat ons dat opnieuw zichtbaar maken. Oké, het zijn vooral ruïnes die overgebleven zijn, ondertussen deels onder de grond, want het was eigenlijk een uitgegraven ding. In die zin zou dat het nog kwalitatiever hebben gemaakt.

Ik vind het positief dat een aantal aangrenzende ankerplaatsen benoemd zijn in het besluit en dat het dus inderdaad deel uitmaakt van een groter geheel, waarvan ook het Fort van Beieren – u hebt het vernoemd – een element is. Op zich is dat een positieve aanpak, ook wat de manier van dat onderhoud betreft. Er was de merkwaardige discussie tussen W&Z en Onroerend Erfgoed, waarin je de bezwaarprocedure ziet meelopen. Of hoe dezelfde administratieve diensten, vanuit verschillende motieven, pro of contra het behoud van bomen kunnen zien.

Ik dank u voor uw antwoord.

Rik Daems (Open Vld): Voilà, als het goed is, mag het ook worden gezegd. Eigenlijk volgt u mijn betoog in de plenaire vergadering van verleden week. Zo nu en dan mogen we goed nieuws brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.